

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji
Al. Ujazdowskie II
00-950 WARSZAWA Skr. Pocz. 33
Centrala tel. 52 12 888

DWOiP III 072 - 17/13

RPO-724265/13

Warszawa, dnia 25.08.2013 r.

Pani
Justyna Róża Lewandowska
Dyrektor Zespołu
Krajowego Mechanizmu Prewencji
ul. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Stanisława Pauc-Dyrektor,

W odpowiedzi na pismo z dnia 19 lipca 2013 roku (sygn. RPO-724265-VII-720.8.3/13/DK), przy którym przekazano Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Zakładu Poprawczego w Trzemesznie przeprowadzonej w dniu 13 lutego 2013 r., uprzejmie przedstawiam stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji (dalej DWOiP) odnośnie sformułowanych przez Zespół w pkt.13 Raportu zaleceń.

Ad.13.1 – wyeliminowanie praktyki zobowiązania nieletnich do tzw. ćwiczeń dyscyplinujących

Zalecenie należy uznać za **zasadne**. Zdaniem DWOiP w placówkach nie powinny zdarzać się sytuacje opisane w Raporcie. Należy wyeliminować tego rodzaju praktyki, a aktywność fizyczną wychowanków traktować jako ich uprawnienie, a nie obowiązek, chyba że wynika on z obowiązkowych zajęć edukacyjnych, tj. lekcji wychowania fizycznego.

Ad. 13.2 – wyeliminowanie praktyki tzw. meldunków

Zalecenie należy uznać za **zasadne**. Zdaniem DWOiP w placówkach nie powinny zdarzać się tego rodzaju sytuacje i należy je bezzwłocznie wyeliminować. W tym zakresie dyrektor ZP w Trzemesznie zajął stanowisko zbieżne ze

stanowiskiem DWOiP i zobowiązał się już w czasie wizytacji do natychmiastowego zaprzestania takich praktyk.

Ad.13.3 – określenie maksymalnego czasu trwania umieszczenia w OPM i skrócenie czasu pobytu nieletnich w OPM oraz zawężenie wachlarza przesłanek umieszczenia nieletnich w oddzielnych pomieszczeniach mieszkalnych

Zdaniem DWOiP zalecenie jest **niezasadne**. Obowiązujące przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie *zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich* (Dz. U. z 2001r., Nr 124, poz.1359 ze zm.) nie wskazują maksymalnego czasu pobytu w oddzielnym pomieszczeniu mieszkalnym, a jako przesłanki umieszczenia wskazują zachowanie porządku i bezpieczeństwa placówki. Wobec tego przyjmuje się i zaleca placówkom podległym DWOiP, aby czas pobytu w OPM, w miarę możliwości nie przekraczał czasu pobytu nieletniego w izbie przejściowej, czyli 14 dni. Trwają prace legislacyjne zmierzające do całkowitego wyeliminowania funkcjonowania w placówkach oddzielnych pomieszczeń mieszkalnych. Zatem obecnie dyrektor placówki nie może w dokumentach wewnętrznych placówki (regulaminach) we własnym zakresie określić maksymalnego czasu pobytu nieletniego w OPM. To samo dotyczy przesłanek umieszczenia w OPM. Należy jednak dążyć do stosowania jak najrzadszego i najkrótszego pobytu w OPM.

Ad. 13.4 – spowodowanie praktycznej realizacji praw wychowanków przebywających we wszystkich pomieszczeniach izolujących nieletnich od reszty wychowanków, w tym przede wszystkim do kontaktu z rodziną i bliskimi osobami oraz prawa do godzinnego spaceru na świeżym powietrzu

Zalecenie zdaniem DWOiP jest **zasadne**. Dyrektor placówki w trakcie wizytacji zapowiedział realizację w/w zalecenia i umożliwienie wszystkim wychowankom kontaktów z rodziną i osobami bliskimi oraz korzystanie ze spaceru na świeżym powietrzu.

Ad. 13.5 – odstąpienie od kontrolowania rozmów telefonicznych nieletnich oraz odnotowywania danych osobowych rozmówców, a także treści prowadzonych rozmów telefonicznych

Zalecenie jest zdaniem DWOiP **częściowo zasadne**. Ograniczenie w zakresie swobody kontaktów nieletniego z osobami z zewnątrz może nastąpić wyłącznie w wypadku, gdy kontakt taki stwarzałby zagrożenie dla porządku prawnego, bezpieczeństwa zakładu bądź mógłby wpłynąć niekorzystnie na przebieg toczącego

się postępowania lub proces resocjalizacyjny nieletniego (art. 66 § 4 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich -Dz. U. z 2010r., Nr 33, poz. 178 jednolity tekst – z późn. zm.). Wobec tego wydaje się uzasadnione odnotowywanie danych osobowych rozmówców nieletniego, natomiast nie znajduje uzasadnienia ustalenie treści samych rozmów.

Ad.13.6 – umożliwienie kontaktów wszystkich wychowanków z osobami spoza rodziny

Zalecenie jest zdaniem DWOiP **częściowo zasadne**. Podobnie jak w sytuacji swobody rozmów telefonicznych, także kontakt osobisty nieletniego z osobami spoza rodziny podlega ograniczeniom, wynikającym z powoływanego w poprzednim punkcie art. 66 § 4 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Ad. 13.7 – uzupełnienie Regulaminu wychowanka ZP w Trzemesznie o możliwość składania odwołań od ukarania

Zdaniem DWOiP zalecenie jest **zasadne** (aczkolwiek należy zwrócić uwagę na posługiwanie się w raporcie nieustawową terminologią tj. ukaranie/karanie- zamiast środki dyscyplinarne). Z treści § 70 i 71 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. z 2001r., Nr 124, poz.1359 ze zm.) wynika, że w ww. placówkach stosowane są środki dyscyplinarne. W istocie zamieszczenie w *Regulaminie wychowanka ZP w Trzemesznie* informacji o możliwości składania przez wychowanków odwołań od zastosowanych wobec nich środków dyscyplinarnych zapewni lepszą gwarancję realizacji praw nieletniego, w tym także prawa do informacji.

Ad. 13.8 – zawarcie w regulaminie ZP informacji, że w przypadku decyzji o ograniczeniu lub zakazaniu kontaktów osobistych wychowanka z innymi osobami, dyrektor zakładu niezwłocznie zawiadamia nieletniego i sąd rodzinny wykonujący orzeczenie o powodach decyzji, który może uchylić decyzję dyrektora

Zdaniem DWOiP zalecenie jest **zasadne**. Podobnie jak punkcie 13.7 zamieszczenie w *Regulaminie wychowanka ZP w Trzemesznie* informacji o sposobie postępowania w przypadku możliwości składania przez wychowanków odwołań od zastosowanych wobec nich decyzji o ograniczeniu lub zakazaniu kontaktów osobistych wychowanka z innymi osobami zapewni lepszą gwarancję realizacji praw nieletniego, w tym także prawa do informacji.

Ad. 13.13 – zdemontowanie kamer we wszystkich miejscach, w których nieletni powinni mieć zagwarantowaną intymność: w toaletach, łazienkach i miejscach przeprowadzania kontroli osobistej

Zalecenie jest zdaniem DWOiP **zasadne**. Zgodnie z treścią § 57 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia wychowankowi w trakcie pobytu w zakładzie zapewnia się poszanowanie godności osobistej. Oznacza to również zapewnienie minimum prywatności i intymności w zakresie w jakim nie wpływa to na zakres bezpieczeństwa i porządku w placówce.

Ad. 13.14 – urządzenie OPM w sposób odpowiadających warunkom pomieszczenia mieszkalnego

Zalecenie jest zdaniem DWOiP **zasadne**. Z § 25 w/w rozporządzenia wynika, że oddzielne pomieszczenie mieszkalne powinno być wyposażone jak pomieszczenie mieszkalne, w związku z tym nie powinno odbiegać standardem od innych izb mieszkalnych znajdujących się na terenie zakładu.

Ad. 13.15 – dostosowanie placówki podczas rozbudowy lub przebudowy budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zalecenie można uznać w ocenie DWOiP za **niezasadne**. Należy zauważyć, iż obecnie brak jest konkretnych uregulowań nakazujących dostosowywanie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich do potrzeb osób niepełnosprawnych. Przepis § 55 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz. U. Nr 75, poz. 690 z późn. zm.) wyłącza konieczność wykonania pochylni lub innego urządzenia technicznego zapewniającego osobom niepełnosprawnym dostęp na kondygnacje z pomieszczeniami użytkowymi, z których mogą korzystać. Zapis tego ustępu w ostatnim zdaniu stanowi wprost, że „nie dotyczy to budynków koszarowych, zakwaterowania w zakładach karnych, aresztach śledczych oraz zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich”. Takie wyłączenia zawarte są również w przepisach dotyczących drzwi wejściowych (§ 61 ust. 2 rozporządzenia), czy też dojazdów (§ 16 ust. 2 rozporządzenia).

Jednakże w miarę możliwości wykonanie zalecenia przyczynić się może do ułatwienia ewentualnych odwiedzin nieletnich przez osoby niepełnosprawne.

Ad. 13.16 – uzupełnienie wyposażenia pokoi nieletnich o biurka wraz ze stosownym do czytania i pisania oświetleniem

Zalecenie jest zdaniem DWOiP **częściowo zasadne**. Pokoje nieletnich powinny być wyposażone w sprzęt i meble zapewniające higieniczne warunki do

Ad. 13.9 – wprowadzenie praktyki umożliwiania obecności nie wykonujących zawodu medycznego w trakcie udzielania wychowankom świadczeń wyłącznie w sytuacjach, gdy lekarz o to poprosi i ze względu na bezpieczeństwo personelu medycznego czy samego nieletniego

Zdaniem DWOiP zalecenie jest **zasadne**, o ile nie będzie pozostawało w sprzeczności z dyspozycją § 105³⁵ rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich, który nakłada na dyrektora placówki obowiązek takiej organizacji przemieszczania się wychowanków w celach medycznych na terenie placówki i poza nią, która nie zagraża bezpieczeństwu placówki oraz uniemożliwia ucieczkę nieletniego.

Ad. 13.10 – zmiana sposobu udzielania informacji na temat sposobu rozpatrzenia składanych próśb, wniosków i innych wystąpień indywidualnych

Zdaniem DWOiP zalecenie jest **zasadne**. Również dyrektor placówki zapowiedział zmianę sposobu udzielania informacji na temat składanych próśb, wniosków i innych wystąpień indywidualnych wychowanków.

Ad.13.11 – uwzględnienie w przyszłym procesie rekrutacyjnym możliwości zwiększenia liczby kobiet pracujących w zakładzie bezpośrednio z wychowankami

Zdaniem DWOiP zalecenie jest **niezasadne** i obiektywnie niemożliwe do zrealizowania przez dyrektora placówki, który nie ma żadnego wpływu na płeć osób składających oferty pracy oraz na ilość ofert pracy od kobiet.

Ad.11.12 – zorganizowanie szkoleń dla pracowników placówki z zakresu ochrony praw dziecka w prawie międzynarodowym i krajowym

W ocenie DWOiP zalecenie w stosunku do pracowników jest **zasadne**. Jednocześnie podnieść należy, że w stosunku do pracowników ochrony znaczna część tematyki wskazanej w zaleceniu ujęta jest w szkoleniach organizowanych od 2010 roku. Znajdzie to również odzwierciedlenie w opracowywanych przez DWOiP wytycznych, standardach zatrudnienia dla pracowników ochrony, które określają rodzaje i tematy szkoleń tych pracowników. Tego rodzaju tematyka będzie również zrealizowana w szkoleniach organizowanych dla pozostałej kardy placówki.

nauki, w tym w zakresie prawidłowej postawy oraz oświetlenia, w miarę możliwości finansowych i lokalowych placówki. Należy podkreślić, że nieletni mają zapewnione stosowne warunki do nauki w świetlicach.

Ad. 13.17 – rozważenie organizacji widzeń w większym pomieszczeniu, gwarantującym intymność rozmów

Zalecenie jest zdaniem DWOiP **zasadne**, w miarę możliwości finansowych i organizacyjnych (lokalowych) placówki.

Ad. 13.18- rozważenie udostępnienia chłopcom przebywającym w internacie czy w przybudówce, gdzie są m.in. OPM, dodatkowych produktów do spożycia między posiłkami

Zalecenie jest zdaniem DWOiP **częściowo zasadne**, o ile jest możliwe do zrealizowania w ramach obowiązującej w placówce stawki żywieniowej. Nie jest natomiast możliwe z przyczyn finansowych zapewnienie dodatkowych posiłków, wykraczających poza tę stawkę.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że DWOiP w ramach sprawowanego nadzoru nad Zakładem Poprawczym w Trzemesznie ustali, czy wydane zalecenia zostaną przez placówkę zrealizowane. Informacja o powyższym zostanie przedstawiona w osobnym piśmie.

² *powar'au'eeen*
ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu
Wykonania Orzeczeń i Probacji
Monika Lewoc
sędzia

Do wiadomości:

1. Dyrektor ZP w Trzemesznie;
2. Prezes Sądu Okręgowego w Poznaniu;
3. Helsińska Fundacja Praw Człowieka;
4. „Porozumienie na rzecz wprowadzenia OPCAT”.

ZAKŁAD POPRAWCZY

ul. Mickiewicza 35, 62-240 Trzemeszno

tel. centr. 061/415-42-59

tel. dyr. 061/415-12-60

fax 061/429 03-09, NIP 657-13-40-304

Trzemeszno, dnia 03.09.2013r.

L.dz. DS./83A /2013r.

Dotyczy: RPO-724265-VII-720.8.3/13/DK

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00 – 090 Warszawa

Analizując treść Raportu Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji w tutejszym Zakładzie, pragnę zwrócić uwagę na kilka faktów, jak i odnieść się do niektórych pytań, sugestii, zastrzeżeń zawartych w treści.

Chciałbym zwrócić uwagę, iż z treści Raportu wynika, że biofeedback udostępniany jest jedynie pracownikom zakładu. Natomiast w praktyce służy on głównie do terapii wychowanków, jak również zainteresowanych pracowników.

W dalszej części Raportu, Przedstawiciele Mechanizmu oczekują informacji na temat działań podjętych wobec pracownika gr. II, o którym wychowankowie wypowiadali się, iż mają z nim trudne relacje. Oświadczam, że przeprowadziłem kolejną rozmowę z pracownikiem. Analiza pracy wychowawcy nie wykazała działań niezgodnych z Regulaminem. Sytuacja wychowawcza w grupie jest dobra. Obecnie brak negatywnych sygnałów wychowanków w tej sprawie.

Odnosząc się do zalecenia wskazanego w treści Raportu, iż w Regulaminie zakładu nie należy ujmować przeniesienia wychowanka do innego zakładu wyjaśniam, że katalog środków dyscyplinarnych określa Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17.10.2001r. z p.zm. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich. Zgodnie z zaleceniami Najwyższej Izby Kontroli, która to instytucja niedawno kontrolowała szereg zakładów dla nieletnich zostaliśmy zobligowani do literalnego cytowania w swoim regulaminie zapisów rozporządzenia (NIK stoi na stanowisku, iż Zakład dla nieletnich nie posiada umocowania prawnego, aby dokonywać w swoich regulaminach zapisów zawężających lub rozszerzających wachlarz nagród i środków dyscyplinarnych ujętych w Rozporządzeniu).

Pracownicy Mechanizmu zwrócili uwagę na ograniczony dostęp Dyrektora dla wychowanków. Jednakże w mojej ocenie nie można interpretować zorganizowanego sposobu kontaktu z poszczególnymi, ważnymi dla wychowanków osobami w zakładzie jako ograniczenie dostępu do nich. W Zakładzie Poprawczym w Trzemesznie od lat stosowana jest praktyka znana wszystkim pracownikom i wychowankom, która określa sprawny, uporządkowany sposób komunikacji wychowanków z wybranymi osobami. W załączeniu przedstawiam dokument stanowiący część corocznych planów dydaktyczno-wychowawczych Zakładu na dany rok szkolny. Do tej pory wychowankowie i pracownicy nie zgłaszali uwag w tym zakresie.

Przypadek przytoczony Raporcie KMP - wychowanka konwojowanego do lekarza w kajdankach - wychowanek ten był przewożony przez służby konwojujące Policji na podstawie nakazu doprowadzenia wydanego przez Sąd Rejonowy w r (sąd, do którego dyspozycji pozostaje wychowanek). Wychowanek był transportowany na komisję do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności dnia r. Dodam, iż nie są mi znane szczegóły dotyczące konwojowania wychowanków zakładów poprawczych przez służby Policji. Wychowanek w dniu wykonywania konwoju miał ukończone 17 lat.

(dane wychowanka: ur. r, przebywa w tut. zakładzie od r, przeniesiony do zakładu poprawczego o wzmożonym nadzorze wychowawczym za łamanie regulaminu, dezorganizowanie pracy, znieważanie pracowników zakładu oraz wbicie ostrego narzędzia w udo innemu wychowankowi. W zakładzie poprawczym umieszczony na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w z dnia r za popełnienie 7 czynów z art. 278 kk i 1 czynu z art. 288 kk; służby konwojujące: Wydział Konwojowy KWP w Poznaniu z siedzibą w Gnieźnie referat II w Gnieźnie ul. Jana Pawła II Gniezno).

Ustosunkowując się do uwag i zaleceń zawartych w treści Raportu Przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji w tutejszym Zakładzie, Dyrekcja Zakładu Poprawczego w Trzemesznie uprzejmie informuje o wdrożonych zmianach według zaleceń KMP:

1. Wyeliminowanie praktyki zobowiązywania nieletnich do tzw. ćwiczeń dyscyplinujących.

Zgodnie z zaleceniem zawartym w pkt 13.1 Raportu, zmieniono charakter prowadzonych z wychowankami ćwiczeń sportowych w izbie przejściowej, oddzielnym pomieszczeniu nieszklanym i izbie izolacyjnej, co odbyło się w następującym procesie:

- odbyto spotkanie Dyrektora zakładu z Młodzieżową Radą Zakładu (organ przedstawicielski wychowanków), gdzie przedstawiono propozycję zestawu ćwiczeń przeznaczonych do wykonywania przez podopiecznych przebywających w izbie przejściowej, oddzielnym pomieszczeniu mieszkalnym lub izbie izolacyjnej.
(w załączeniu:
 - 1) kserokopia protokołu z posiedzenia z Młodzieżową Radą Zakładu
 - 2) zestaw ćwiczeń)
- wprowadzono obopólnie zaakceptowane zmiany do regulaminów i procedur zakładowych, nadto dookreślono godziny przeprowadzania ćwiczeń sportowych w rozkładach dnia. (w załączeniu)
- zaplanowano przeprowadzenie we wrześniu 2013r. szkolenia dla pracowników pedagogicznych w zakresie prowadzenia zajęć (w tym sportowych) z wychowankami przebywającymi w izbie przejściowej, oddzielnym pomieszczeniu mieszkalnym lub izbie izolacyjnej.

2. *Wyeliminowanie praktyki tzw. meldunków.*

Zgodnie z zaleceniem w Zakładzie Poprawczym w Trzemesznie wyeliminowano formy meldunkowe w pracy z nieletnimi.

W izbie przejściowej, oddzielnym pomieszczeniu mieszkalnym i izbie izolacyjnej wprowadzono zasadę komunikowania się w sposób kulturalny, w formach ogólnie przyjętych w społeczeństwie.

3. *Określenie maksymalnego czasu trwania umieszczenia w OPM i skrócenie czasu pobytu nieletnich w OPM oraz zawężenie wachlarza przesłanek umieszczania nieletnich w oddzielnych pomieszczeniach mieszkalnych.*

W związku z faktem, iż Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich, na bazie którego mamy obowiązek działać, nie przewiduje maksymalnego czasu pobytu nieletniego w oddzielnym pomieszczeniu mieszkalnym, również w Zakładzie Poprawczym w Trzemesznie przyjęto zasadę, że na okres pobytu nieletniego w odosobnieniu ma wpływ zagwarantowanie bezpieczeństwa i porządku w zakładzie. Zgodnie z wcześniejszymi zaleceniami Ministerstwa Sprawiedliwości, poza trzema uzasadnionymi przypadkami, pobyt nieletnich w odosobnieniu nie przekraczał 14 dni.

Wprowadzono zmiany w Regulaminie oddzielnego pomieszczenia mieszkalnego - w załączeniu Regulamin.

(w załączeniu – zmieniony regulamin OPM)

4. *Spowodowanie praktycznej realizacji praw wychowanków przebywających we wszystkich pomieszczeniach izolujących nieletnich od reszty wychowanków, w tym przede wszystkim do kontaktu z rodziną i bliskimi osobami oraz prawa do godzinnego spaceru na świeżym powietrzu.*

Dokonano zmian zapisów w regulaminach pomieszczeń, gdzie wychowankowie przebywają w odosobnieniu (*regulaminy w załączeniu*)

- *Regulamin oddzielnego pomieszczenia mieszkalnego*

- *Regulamin izby izolacyjnej*

- *Regulamin izby przejściowej*

Pomimo braku odpowiedniego zapisu w Regulaminie oddzielnego pomieszczenia mieszkalnego i regulaminie izby przejściowej, wychowankom przebywającym zarówno w OPM, izbie przejściowej, jak i izbie izolacyjnej zapewniano codzienny, co najmniej godzinny pobyt na świeżym powietrzu.

Praktyka stosowana w zakładzie zobowiązuje pracowników ochrony do rejestrowania pobytu wychowanków na świeżym powietrzu w odrębnych rejestrach. Stąd brak wpisów wychowawców w indywidualnych kartach pracy z nieletnimi w OPM lub w

arkuszach spostrzeżeń o wychowankach. Natomiast Regulamin izby izolacyjnej uwzględniał także zapis o pobycie wychowanków na świeżym powietrzu przed kontrolą i był realizowany.

Potwierdzeniem stosowania praktyki pobytu na świeżym powietrzu wychowanków przebywających w odosobnieniu od grupy są odrębne księgi – rejestry, których kserokopie załączamy (*załącznik*).

Odnosząc się do zalecenia nr 4 oświadczam, że

- wprowadzono odpowiednie zapisy o pobycie wychowanków na świeżym powietrzu w Regulaminie oddzielnego pomieszczenia mieszkalnego i Regulaminie izby przejściowej;

- dotąd stosowana była praktyka wykonywania drobnych prac porządkowych podczas pobytu wychowanków na świeżym powietrzu – stosując się do zalecenia wprowadza się w zakładzie praktykę spaceru;

- zorganizowano szkolenie pracowników w tym zakresie (we wrześniu 2013r.)

Informuję, że Zakład zawsze zapewniał wychowankom przebywającym w odosobnieniu kontakt z rodziną (opiekunami prawnymi) oraz instytucjami (korespondencja, kontakt telefoniczny ze strony rodziny, instytucji, odwiedziny). Według zalecenia wprowadzono zmiany w Regulaminie zakładu, jak i w praktyce stosowanej, polegające na rozszerzeniu możliwości kontaktu o pozostałe osoby.

5. *Odstąpienie od kontrolowania rozmów telefonicznych nieletnich oraz odnotowywania danych osobowych rozmówców, a także treści prowadzonych rozmów telefonicznych.*

Dokonano zmian w procedurze dotyczącej przeprowadzania rozmów telefonicznych przez wychowanków. (*procedura w załączeniu*)

Obecnie procedura uwzględnia anonimowość rozmówcy i zapewnia komfort prowadzenia rozmów telefonicznych, w ramach możliwości lokalowych, jakimi dysponuje Zakład. Rozmowy prowadzone są w świetlicach grup wychowawczych, a wychowawca odnotowuje jedynie podstawowe informacje sygnalizujące kontakt wychowanka.

Odnosząc się do treści Raportu w tym zakresie wyjaśniam, iż ze względu na organizację dnia w zakładzie, określono granice czasu przeznaczanego do prowadzenia rozmów telefonicznych (tj. po zajęciach). Limit 10-minutowy prowadzonych rozmów wynika z ograniczeń technicznych linii telefonicznych, w stosunku do przebywających w placówce podopiecznych. Mając na uwadze zapewnienie stałego kontaktu z bliskimi wszystkim wychowankom wprowadzono 10-minutowe ograniczenie. Jednakże, jeżeli rozmówca nie wyczerpie tematu rozmowy, może zadzwonić ponownie w tym samym dniu (zasada wielokrotnego łączenia).

6. i 8.

Umożliwienie kontaktów wszystkich wychowanków z osobami spoza rodziny.

Zawarcie w Regulaminie ZP informacji, że w przypadku decyzji o ograniczeniu lub zakazaniu kontaktów osobistych wychowanka z innymi osobami, dyrektor zakładu niezwłocznie zawiadamia nieletniego i sąd rodzinny wykonujący orzeczenie o powodach decyzji, który może uchylić decyzję dyrektora.

Zgodnie z deklaracją dyrektora zakładu podczas kontroli, zmieniono zasady kontaktów wychowanków z osobami spoza rodziny, umożliwiając im nieograniczony kontakt od pierwszego dnia pobytu w zakładzie, niezależnie od posiadanego stopnia w zakładowym systemie resocjalizacji.

Wprowadzono do Regulaminu Zakładu odpowiedni zapis, który określa sposób postępowania w przypadku ograniczenia lub zakazu osobistych kontaktów z wychowankiem oraz obliguje Zakład do powiadomienia o tym fakcie nieletniego oraz sąd do dyspozycji którego pozostaje wychowanek.

7. *Uzupełnienie regulaminu wychowanka ZP w Trzemesznie o możliwość składania odwołań od ukarania.*

Wprowadzono zapis w regulaminie zakładu oraz w regulaminie wychowanka (w załączeniu), który informuje wychowanka o możliwości złożenia do sądu rodzinnego do dyspozycji którego pozostaje wychowanek odwołania lub zażalenia na nałożony środek dyscyplinarny.

8. W pkt. 6

9. *Wprowadzenie praktyki umożliwiania obecności osób nie wykonujących zawodu medycznego w trakcie udzielania wychowankom świadczeń wyłącznie w sytuacjach, gdy lekarz o to poprosi ze względu na bezpieczeństwo personelu medycznego czy samego nieletniego.*

Zmieniono procedurę dotyczącą świadczeń medycznych wobec wychowanków.

(procedura w załączeniu)

10. *Zmianę sposobu udzielania informacji na temat sposobu rozpatrzenia składanych próśb, wniosków i innych wystąpień indywidualnych.*

Uwzględniając zalecenie KMP w zakresie zmiany sposobu udzielania informacji wychowankom na temat sposobu rozpatrzenia składanych próśb, wniosków i innych wystąpień indywidualnych, zmieniono formę przekazywania tej informacji wychowankom w cotygodniowym komunikacie, ograniczając się do podania

informacji, czy sprawa została rozpatrzona pozytywnie, czy negatywnie (bez zagłębiania się, co było przedmiotem sprawy).

11. Uwzględnienie w przyszłym procesie rekrutacyjnym możliwości zwiększenia liczby kobiet pracujących w zakładzie bezpośrednio z wychowankami.

Informuję, że wśród pracowników pedagogicznych zatrudnione są trzy kobiety pracujące bezpośrednio z wychowankami. Od września 2013r. zatrudniona została kolejna Pani na stanowisku pedagogicznym. Biorąc pod uwagę sugestie KPM, będę miał na uwadze zatrudnienie większej liczby kobiet.

12. Zorganizowanie szkoleń dla pracowników placówki z zakresu ochrony praw dziecka w prawie międzynarodowym i krajowym.

W roku szkolnym 2013/2014 przewidziano szkolenie dla pracowników w zakresie ochrony praw dziecka w prawie międzynarodowym i krajowym, co uwzględniono w rocznym planie dydaktyczno-wychowawczym.

13. Zdemontowanie kamer we wszystkich miejscach, w których nieletni powinni mieć zagwarantowaną intymność: toaletach, łazienkach i miejscach przeprowadzania kontroli osobistej.

W 2011r. podczas rozbudowy monitoringu wizyjnego w zakładzie, zostały zamontowane kamery również w łazienkach i miejscach przeprowadzania kontroli osobistej. Załączenie powyższych kamer nastąpiło w wyniku wydarzeń nadzwyczajnych (samouszkodzenia – pocięcia się wychowanków) i podyktowane było zapewnieniem bezpieczeństwa z uwagi na zagrożenie zdrowia i życia wychowanków. Nadmieniam, że toalety (po zamknięciu drzwi) i prysznic (po zasłonięciu zasłony) nie podlegają monitorowaniu. Zdecydowano iż łazienka zostanie przedzielona na część monitorowaną i niemonitorowaną. Po zamontowaniu drzwi oddzielających te części, magazynki grup wychowawczych będą służyć jedynie do przechowywania odzieży, natomiast do przebierania się - wyodrębnione miejsca w łazienkach.

Powyższe zmiany zabudowy wprowadzone zostaną do końca 2013r.

Obecnie zamontowane kamery odłączone są od rejestratora wizyjnego.

Natomiast szczegółowa kontrola osobista (polegająca na dokładnym przeszukaniu wszystkich części garderoby wychowanka oraz przeszukania detektorem metalu), której poddawani są jedynie wychowankowie nowoprzybyli lub okresowo przebywający poza zakładem (np. urlop) odbywa się w pomieszczeniu niemonitorowanym. Codzienna kontrola osobista odbywają się za pomocą bramki do wykrywania metalu oraz detektorów ręcznych i przeszukania ręcznego nie wymagającego od wychowanków całkowitego rozbierania się.

14. Urządzenie OPM w sposób odpowiadający warunkom pomieszczenia mieszkalnego.

Podczas wizyty KMP, przedstawiciele nie mieli okazji zapoznać się z pełnym wyposażeniem OPM, gdyż niektóre sprzęty znajdowały się wówczas w warsztatach szkolnych, gdzie były poddawane renowacji.

Niemniej, uwzględniając zalecenia KMP dokonano krytycznej oceny wyglądu pomieszczenia i wprowadzono zmiany. Pomieszczenie wyposażone jest w biurko do nauki i innych zajęć z krzesłem, łóżko z pościelą, szafkę na osobiste przedmioty wychowanka, telewizor i odtwarzacz DVD do oglądania w wolnym czasie oraz do wykorzystania w trakcie realizacji niektórych zajęć edukacyjnych. Ponadto pomieszczenie to zostanie zmodernizowane tak, aby dostarczało odpowiednich wrażeń wzrokowych. W ramach możliwości finansowych zadanie to zostanie wykonane do końca 2013r.

15. Dostosowanie placówki podczas rozbudowy lub przebudowy budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Obecnie Zakład nie jest dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością fizyczną (np. poruszającą się na wózku inwalidzkim). Budynek internatu powstał w 1893r. i po utworzeniu zakładu poprawczego został zaadaptowany na jego potrzeby, jest więc trudny w przebudowie.

Dyrektor zakładu planuje rozbudowę placówki mającą na celu nie tylko utworzenie dodatkowych miejsc mieszkalnych, ale również pomieszczenia, w których wychowankowie samodzielnie będą mogli przygotować sobie posiłki (np. będąc w grupie wychowawczej, w ramach koła kulinarnego itd.), a także w odpowiednich warunkach przechowywać żywność.

Realizując zamierzenia remontowo-inwestycyjne, dyrektor zakładu weźmie pod uwagę zalecenia KMP w celu dostosowania zakładu do potrzeb osób z niepełnosprawnością fizyczną.

16. Uzupełnienie wyposażenia pokoi nieletnich o biurka wraz ze stosownym do czytania i pisania oświetleniem.

W zależności od możliwości finansowych zalecenie to zostanie zrealizowane do końca 2013r., tzn. w pokojach nieletnich szafki zostaną wymienione na odpowiednie biurka z szafką oraz krzesła.

17. Rozważenie organizacji widzeń w większym pomieszczeniu gwarantującym intymność rozmów.

W chwili obecnej przygotowane pomieszczenie z przeznaczeniem na widzenia jest wystarczające pod względem wielkości i stwarza odpowiednie warunki do zapewnienia intymności (pomieszczenie zamykane, nie monitorowane). Przemawia za tym doświadczenie, jakie posiadamy w zakładzie, co do liczby osób odwiedzających. Populację wychowanków stanowią chłopcy z terenu całej Polski. Biorąc pod uwagę często trudną sytuację materialną, rodzinną i in. rodzin wychowanków, trzeba

zauważyć, że odwiedziny naszych podopiecznych nie są częste. Czerwcowy zjazd rodziców odbywa się w większym pomieszczeniu stołówki oraz na placu rekreacyjnym i ma uroczysty charakter.

Dyrektor zakładu weźmie pod uwagę powyższe zalecenie, jednak jego realizację przewiduje się w dalszej perspektywie, wykorzystując prowadzone prace remontowo-modernizacyjne.

18. Rozważenie udostępnienia chłopcom przebywającym w internacie, czy w przybudówce, gdzie są m.in. OPM, dodatkowych produktów do spożycia między posiłkami.

W ramach przyznanych środków finansowych na wyżywienie nieletnich przebywających w zakładzie, placówka zapewnia podopiecznym cztery posiłki dziennie.

Posiłki te spożywane są w stołówce zakładu. Zabiegi Dyrektora zakładu o zwiększenie środków finansowych z przeznaczeniem na zwiększenie stawki żywieniowej dla wychowanków zostały rozpatrzone odmownie. .

Niemniej nasi wychowankowie mogą spożywać dodatkowe produkty żywnościowe w dowolnej ilości. Jest to żywność otrzymana w paczkach oraz zakupiona przez wychowanków w ramach własnych środków finansowych (tzw. wypiska). Produkty te są spożywane w pomieszczeniach grup wychowawczych. Zakład nie posiada środków finansowych na dodatkowe posiłki dla wychowanków.

W załączeniu:

1. Godziny indywidualnych przyjęć wychowanków w roku szkolnym 2012/2013.
2. Kserokopia protokołu zebrania Dyrektora Zakładu z MRZ
3. Zaakceptowany zestaw ćwiczeń.
4. Rozkładu dnia
5. Regulamin OPM
6. Regulamin izby izolacyjnej
7. Regulamin izby przejściowej
8. Kserokopie rejestrów pobytu wychowanków na świeżym powietrzu
9. Procedura rozmów telefonicznych wychowanków.
10. Regulamin wychowanka.
11. Procedura dotycząca świadczeń medycznych wobec wychowanków.

Do wiadomości:

1. Ministerstwo Sprawiedliwości Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji Warszawa.
2. Helsińska Fundacja Praw Człowieka
3. „Porozumienie na rzecz wprowadzenia OPCAT” – tylko na adres e-mailowy: opcat@interwencjaprawna.pl

DYREKTOR ZAKŁADU

LITWA 11/2012

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji
Al. Ujazdowskie II
00-950 WARSZAWA Skr. Pocz. 33
Centrala tel. 52 12 888

DWOiP III 072 - 17/13A
(dot. RPO-724265-VII-720.8.3/13/DK)

Warszawa, dnia 18.08.2013 r.

Pani
Justyna Róża Lewandowska
Dyrektor Zespołu
Krajowego Mechanizmu Prewencji
ul. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Szanowna Pani Dyrektor,

W ślad za stanowiskiem Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 23.08.2013 r., dotyczącym Raportu przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Zakładu Poprawczego w Trzemesznie przeprowadzonej w dniu 13 lutego 2013 r., uprzejmie przedstawiam uzupełniające stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji, uwzględniające odpowiedź Dyrektora Zakładu Poprawczego w Trzemesznie na sformułowane przez Zespół KMP zalecenia.

Ad.13.1 – wyeliminowanie praktyki zobowiązania nieletnich do tzw. ćwiczeń dyscyplinujących

Zalecenie zrealizowane. Jednocześnie należy wskazać, że została uchwalona ustawa z dnia 30 sierpnia 2013 r. o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz niektórych innych ustaw, która oczekuje na podpis Prezydenta RP oraz publikację w Dzienniku Ustaw. Zmiany, które mają wejść w życie w dniu 8 października 2013 r. dotyczą katalogu nagród i środków dyscyplinarnych. Zgodnie z nimi w nowym stanie prawnym dostępne będą następujące środki dyscyplinarne:

- upomnienie,
- nagana,
- zawiadomienie rodziców albo opiekuna o niewłaściwym zachowaniu nieletniego,

- zawiadomienie sądu rodzinnego o niewłaściwym zachowaniu nieletniego,
- cofnięcie zezwolenia albo nieudzielanie zezwolenia na rozmowy telefoniczne na koszt schroniska albo zakładu na okres do 1 miesiąca, z wyjątkiem rozmów z rodzicami albo opiekunem,
- obniżenie kieszonkowego, nie więcej niż do 0,5 % kwoty bazowej ustalonej dla kuratorów zawodowych na podstawie przepisów o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej,
- cofnięcie zgody na korzystanie Internetu lub gier komputerowych na okres do 3 miesięcy,
- cofnięcie zgody albo nieudzielanie zgody na udział w imprezach, zajęciach oświatowych i sportowych oraz szkoleniach poza schroniskiem albo zakładem na okres do 3 miesięcy,
- cofnięcie zgody albo nieudzielanie zgody na wyjście poza teren schroniska albo zakładu na okres do 3 miesięcy,
- nieudzielenie przepustki lub urlopu przez okres nie dłuższy niż 5 miesięcy w razie ucieczki z zakładu lub nieusprawiedliwionego niepowrótca z udzielonego urlopu lub przepustki z zakładu.

Wobec tego przestaną funkcjonować jako środki dyscyplinarne:

- wystąpienie z wnioskiem o przeniesienie do innego zakładu tego samego rodzaju,
- wystąpienie z wnioskiem o przeniesienie do zakładu innego rodzaju.

Należy podkreślić, że w placówce funkcjonuje Młodzieżowa Rada Zakładu jako organ przedstawicielski wychowanków (nie zaś samorząd), która bierze udział w podejmowaniu przez Dyrektora placówki istotnych dla wychowanków decyzji.

Ad. 13.2 – wyeliminowanie praktyki tzw. meldunków

Zalecenie zrealizowane.

Ad.13.3 – określenie maksymalnego czasu trwania umieszczenia w OPM i skrócenie czasu pobytu nieletnich w OPM oraz zawężenie wachlarza przesłanek umieszczenia nieletnich w oddzielnych pomieszczeniach mieszkalnych

Zalecenie częściowo zrealizowane, również w wyniku wcześniejszych zaleceń Ministerstwa Sprawiedliwości w tym zakresie. Zasadniczo pobyt wychowanków w OPM nie przekraczał 14 dni, poza uzasadnionymi okolicznościami 3 przypadkami.

Ad. 13.4 – spowodowanie praktycznej realizacji praw wychowanków przebywających we wszystkich pomieszczeniach izolujących nieletnich od

reszty wychowanków, w tym przede wszystkim do kontaktu z rodziną i bliskimi osobami oraz prawa do godzinnego spaceru na świeżym powietrzu

Zalecenie zrealizowane, także poprzez zmianę *Regulaminów: oddzielnego pomieszczenia mieszkalnego, izby izolacyjnej, izby przejściowej.*

Ad. 13.5 – odstąpienie od kontrolowania rozmów telefonicznych nieletnich oraz odnotowywania danych osobowych rozmówców, a także treści prowadzonych rozmów telefonicznych

Zalecenie zrealizowane. Obecnie odnotowywane są tylko podstawowe informacje sygnalizujące kontakt telefoniczny wychowanka.

Ad.13.6 – umożliwienie kontaktów wszystkich wychowanków z osobami spoza rodziny

Zalecenie zrealizowane, także poprzez uzupełnienie *Regulaminu ZP.*

Ad. 13.7 – uzupełnienie Regulaminu wychowanka ZP w Trzemesznie o możliwość składania odwołań od ukarania

Zalecenie zrealizowane, także poprzez zmianę *Regulaminu wychowanka ZP w Trzemesznie.*

Ad. 13.8 – zawarcie w regulaminie ZP informacji, że w przypadku decyzji o ograniczeniu lub zakazaniu kontaktów osobistych wychowanka z innymi osobami, dyrektor zakładu niezwłocznie zawiadamia nieletniego i sąd rodzinny wykonujący orzeczenie o powodach decyzji, który może uchylić decyzję dyrektora

Zalecenie zrealizowane, także poprzez zmianę *Regulaminu ZP.*

Ad. 13.9 – wprowadzenie praktyki umożliwiania obecności nie wykonujących zawodu medycznego w trakcie udzielania wychowankom świadczeń wyłącznie w sytuacjach, gdy lekarz o to poprosi i ze względu na bezpieczeństwo personelu medycznego czy samego nieletniego

Zalecenie zrealizowane poprzez zmianę procedury świadczeń medycznych wobec wychowanków.

Ad. 13.10 – zmiana sposobu udzielania informacji na temat sposobu rozpatrzenia składanych próśb, wniosków i innych wystąpień indywidualnych

Zalecenie zrealizowane.

Ad.13.11 – uwzględnienie w przyszłym procesie rekrutacyjnym możliwości zwiększenia liczby kobiet pracujących w zakładzie bezpośrednio z wychowankami

Zalecenie będzie brane pod uwagę w przyszłych procesach rekrutacyjnych, jednak jego realizacja nie może prowadzić do dyskryminacji ze względu na płeć kandydatów starających się o przyjęcie do pracy w placówce.

Ad.11.12 – zorganizowanie szkoleń dla pracowników placówki z zakresu ochrony praw dziecka w prawie międzynarodowym i krajowym

Zalecenie zostanie zrealizowane w roku szkolnym 2013/2014 i zostało uwzględnione w rocznym planie dydaktyczno-wychowawczym placówki.

Ad. 13.13 – zdemontowanie kamer we wszystkich miejscach, w których nieletni powinni mieć zagwarantowaną intymność: w toaletach, łazienkach i miejscach przeprowadzania kontroli osobistej

Zalecenie częściowo już zostało zrealizowane, natomiast całkowicie będzie zrealizowane do końca 2013 r.

Ad. 13.14 – urządzenie OPM w sposób odpowiadających warunkom pomieszczenia mieszkalnego

Zalecenie zostanie zrealizowane do końca 2013 r., w miarę możliwości finansowych placówki i w ramach przyznanych limitów środków.

Ad. 13.15 – dostosowanie placówki podczas rozbudowy lub przebudowy budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zalecenie zostanie zrealizowane w miarę możliwości finansowych placówki i w ramach przyznanych limitów środków.

Ad. 13.16 – uzupełnienie wyposażenia pokoi nieletnich o biurka wraz ze stosownym do czytania i pisania oświetleniem

Zalecenie zostanie zrealizowane do końca 2013 r. w miarę możliwości finansowych placówki i w ramach przyznanych limitów środków.

Ad. 13.17 – rozważenie organizacji widzeń w większym pomieszczeniu, gwarantującym intymność rozmów

Zalecenie zostanie zrealizowane w dalszej perspektywie czasowej, w miarę możliwości finansowych placówki i w ramach przyznanych limitów środków.

Ad. 13.18- rozważenie udostępnienia chłopcom przebywającym w internacie czy w przybudówce, gdzie są m.in. OPM, dodatkowych produktów do spożycia między posiłkami

Zalecenie będzie realizowane w miarę możliwości finansowych i w ramach przyznanych limitów środków. Obecnie wychowankowie otrzymują 4 posiłki dziennie na koszt placówki, odpowiednio skomponowane pod względem odżywczym i kalorycznym.

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu
Wykonania Orzeczeń i Probacji

Monika Lewoc
sędzia

Do wiadomości:

1. Dyrektor ZP w Trzemesznie,
2. Prezes Sądu Okręgowego w Poznaniu